

האחרון של חג, האחרון מזכיר והראשון אינו מזכיר. ואמרו חכמים (שם ד:) ואנן דאית לן תרי יומי היכי עבדינן. אמר רב, מתחיל במוספין ופוסק במנחה בערבית ושחרית וחזור ומתחיל במוספין. אמר להו שמואל פוקו ואמרו ליה לאבא לאחר שעשיתו קדש תעשהו חול? אלא אמר שמואל, מתחיל במוספין ומנחה, ופוסק בערבית ושחרית [וחזור ומתחיל במוספין. רבא אומר] כיון שהתחיל שוב אינו פוסק. 10

קמב, 1 במקום וביהם שני קורין וזאת הברכה עד סוף פסקא באה בכ"י מז תוספת זו: וביום שני שהוא יום כ"ג בתשרי מוציאין ס"ת וקורין בו עשרה בזאת הברכה והגומר נוטל שכר כנגד כלם. שכך אמרו חכמים (מגלה לב.) עשרה שקראו בתורה הגדול שבהם גולל [מהם ז מהן מ, ויש למחקר] ספר תורה (תוספת זו היתה גם בפני ריצ"ג).

3 לאחר חוק ואמין באה בכ"י מז תוספת זו: ולאחר שמפטירין בנביא מברכין ברוך אתה ה' אמ"ה אשר בגלל אבות בנים גדל (בגלל... גדל, חס' ז) וכו' עד פתחו כלם פיהם ואמרו ה' ימלך לעולם ועד. ברוך נותן התורה. ויש שמסיימין אלפא ביתא זו, אלא שאדונינו סעדיה אמר לא נכון לסיימה, שיש בה תוספת דברים שאין (שאינם מ) ראויין לאמרן. [כנראה היה קיים מנהג מזור לברך ברכה זו אחר ההפטרה, כי הפיוט, אשר בגלל אבות' מעיקרו הוא נוסח מפוייט של ברכת המסיים את התורה, עי' מחזור ארם צובה. תחילת התוספת (עד ה' ימלך לעו"ז) היתה כבר לפני ריצ"ג, וכולה מובאת בס' המנהיג, עיי"ש].

קמב, 10 וזו היא תפלת מוסף של שני ימים, אתה בחרתנו מכל העמים ויום שמיני חג עצרת הוה זמן שמחתנו מקרא קדש זכר ליציאת מצרים. ומפני חטאינו, ואומר וביום השמיני עצרת וגו' מלך רחמן רחם עלינו וכו' והשיאנו כו' ואומר עבודה ותודאה ושים. והכי אמר רב שר שלום גאון. בשמיני של חג אומרים במוסף מלך רחמן 5 ושלש פעמים בשנה. מפני שרגל בפני עצמו הוא לענין שלש רגלים. דקא אמרינן (ר"ה ד:) אימר דאמרו רגל בפני עצמו הוא לענין פ'זר' ק'ש'ב'. אבל לענין תשלומין תשלומין דראשון הוא, דתנו, מי שלא חג יו"ט הראשון של חג, חוגג את כל הרגל ויו"ט האחרון של חג. וכך הלכה, וכך מנהג בשתי ישיבות ובכל מקומות.

ובמנחה למחוק? 10 וחזור... רבא אומר השלמתי ע"פ התלמוד וכיון שמתחיל כ"י: וכיון דמתחיל ג קמב, 1 מוסף מ: המוספין א מוספין ג ימים: טובים הוס' אג מכר העמים: עד חגים וחמנים דששון א העצרת אג 2 זמן שמחתנו: באהבה הוס' ג ואו' וביום השמיני עצרת וגו' ז חס' מ: עד ומוספין כהלכתן. ומוסף יום שמיני עצרת הוה נעשה ונקריב לפניך באהבה כמצות רצונך כמו שכתבת עלינו בתור' ע' ידי משה עבדך כאמור. ביום השמיני [...] מנחתם ונסכיהם כמדובר כו' ג 3 מלך רחמן רחם עלינו חס' א: מלך רחמן כו' ג והשיאנו חס' מ: ואומר... ושים חס' א 4 שר חס' א נאון: ויש מתיבתא הוס' ג 5 שלש רגלים... 6 לענין חס' א 6 דאמרו: דאמרינן ג תלמוד 7 יו"ט: ביום טוב ג (ככתלמוד הגרפס, יומא ג.) 8 כל הרגל: כולו הוס' ג (ועי' יומא, שם) וכך: וכן פעמים א

קמב, תוספת אחר 3: ריצ"ג ע' קיה. מנהיג שם ס"י ס (דף ע"ב א'). אבודרהם דף קי"א ג' [= ע' ש].

[קצח]